

Nordkapp kommune

Postmottak@nordkapp.kommune.no

Deres saksnummer 2021/20

Kirkenes, 23.01.2023

Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, Birdlife Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, DNT Sør-Varanger turlag og Naturvernforbundet Finnmark.

Nordkapp kommune – Revidering av kommunens arealplan

Innspill fra Forum for natur og friluftsliv (FNF) Finnmark

Forum for natur og friluftsliv i Finnmark (FNF) viser til høring av revidert kommuneplan for Nordkapp kommune. FNF er et samarbeidsnettverk bestående av natur- og friluftslivsorganisasjoner. Til sammen representerer vi betydelige allmenne interesser innen naturvern, landskap og friluftsliv.

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen. Den største trusselen mot artsmangfold er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet forringes. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes. Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn. Tilsluttede organisasjoner i FNF Finnmark er alle sterkt opptatt av å ta vare på naturgrunnlaget i Finnmark, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv.

Formålet med revisjonen

Vi ser av oppsummeringen til kommuneplanen at formålet med revisjonen er å:

- *Oppdatere kart og bestemmelser i tråd med erfaringer som er gjort med eksisterende arealdel og gjeldende regelverk.*
- *Legge til rette for videreutvikling av oppdrettsnæringen i kommunen gjennom nye oppdrettslokaliteter.*

Oppdatering av kart

Vi har ingen innvendinger mot oppdateringen av kart, der faktisk bruk av areal kommer bedre frem og der bestemmelser er i tråd med erfaringer og gjeldende regelverk. Vi ber om at dispensasjoner for utbygging og arealutnyttelse holder seg til prinsippene for dispensasjonsregimet. Lov om planlegging

og byggesaksbehandling¹, omtaler kravet om klar overvekt – hva mener naboer og berørte myndigheter? Og – er fordelene klart mer tungtveiende enn ulempene?

Det er ikke alle søknader om dispensasjon som oppnår kravet om klar overvekt og disse bør følgelig bli avslått i et tidlig stadium. For eksempel ble dispensasjon for oppdrett av torsk i Gulgofjorden avslått av Berlevåg kommune 1.3.2022, med blant annet dette sitatet:

«Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse» ikke er oppfylt. En dispensasjon vil også vesentlig sette til side plan- og bygningslovens formålsbestemmelser, jf. § 1-1, 3. avsnitt som bl.a. gjelder medvirkning og kunnskapsgrunnlag. En dispensasjon vil også vesentlig sette til side plan- og bygningslovens formålsbestemmelser, jf. § 1-1, 3. avsnitt som bl.a. gjelder medvirkning og kunnskapsgrunnlag.

Tilrettelegge for oppdrettsnæringen kap. 4.13

Det foreslås til sammen 7 nye anlegg, endringer på 5 eksisterende anlegg (eller arealer avsatt til akvakultur som ikke er i bruk i dag) og fjerning av et areal avsatt til akvakultur i gjeldende plan. Hver av disse lokalitetene er konsekvensutredet på et overordnet nivå av asplan viak ved bruk av databaser. Lokalitetene Repvåg, Lille Tamsøya, Lafjorden, Sarnesfjorden, Store Svartholet, og Kåfjordnova får anbefalt «ja» av asplan viak, Vannfjorden får delvis anbefaling.

Vi mener det er uheldig at konkrete lokaliteter allerede har vært på høring til tross for at innspill og etterbehandling av revisjonen av kommuneplanen ikke er fullført. Denne praksisen ved å forhåndsbehandle søknader svekker tillitten til revisjonsarbeidet. Hva kan innspill på de samme konkrete lokalitetene lede til dersom lokalitetene allerede er under eller ferdig behandlet?

Vi stiller også spørsmål ved kommunens vurdering av hvordan forslagene vil påvirke natur- og friluftsliv i Porsanger kommune, samt anadrom laksefisk som tilhører Porsangerelvene.

Vi finner ikke ingen krav fra Nordkapp kommune vedrørende sikkerhet for rømming, utslipp eller spredning av lus og sykdom. Vi håper Nordkapp kommune stiller slike krav før nye arealer åpnes for oppdrett. Vi viser til bestemmelser og retningslinjer for kystsoneplanen angående Akvakultur for Tromsøregionen.²

Følgende gjelder alle nye lokaliteter for akvakultur:

- Krav om etablering av landstrøm eller annen teknologi som gir tilsvarende (dokumentert) reduksjon i støyforurensning og CO2-utslipp som landstrøm.

- Alle nye områder for akvakultur skal i Tromsø kommune gis en tidsbegrensende konsesjon på 25 år.

Nye akvakulturanlegg på området VA2 Finnkelbåen, VA6 Småvær II og VA10 Røssholmen i Tromsø skal;

a) være rømmingssikre og ikke slippe ut egg eller frittsvømmende stadier av lakselus, jf pbl § 11-9 nr 6.

¹ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_3-5#%C2%A719-3

²

https://tromsoshareext.blob.core.windows.net/plandok/Kystsoneplan%20for%20Troms%C3%B8regionen%20%202022%20-%202032/Politisk%20behandling/Vedtatte/Bestemmelser%20og%20retningslinjer_rev09122022.pdf

b) minimum ha en rensgrad på 70-80% av finpartikulært materiale (slam), jf pbl § 11-9 nr. 6.

c) gjennom resipientovervåking av nærliggende svært viktige naturtyper dokumentere at disse ikke påvirkes negativt av utslipp.

d) Gjennomføre naturtypekartlegging og kartlegging av rødlistearter ved alle nye akvakulturlokaliteter.

Vi kan ikke se at Nordkapp kommune har tungtveiende grunner for å ikke følge etter eksempelet fra Tromsøregionen. Ved å stille krav kan oppdrettsnæringen få det nødvendige signalet som behøves for å bli mer klima og naturvennlig. Det er store fordeler med lukkede anlegg som ikke kan oppnås med nåværende praksis. Bl.a. stans av rømming av fisk/egg, redusert til ingen utbrudd av lus, gjenbruk av finpartikulært materiale, tidsbegrenset tillatelse med mer.

Vi fraråder sterkt Nordkapp kommune om å gi tillatelser til oppdrett av Torsk. Se vårt innspill til Båtsfjord kommune³.

Vi kommer ikke til å gå inn i hvert enkelt anlegg i denne høringen, men vi plukker ut noen punkter som gjelder oppdrettslokalitetene.

Lokalitet Langstranda.

Det er avsatt et oransje felt for flytting av eksisterende lokalitet Jernøya til Langstranda. Med nordvendt strøm vil avfall/slam kunne drive nord mot den svært viktige naturtypen skjellsand som ligger mellom Jernøya og fastlandet. Skjellsand er et habitat som ofte er rikt på bløbbunnsfauna. Naturtypen fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter. Større krepsdyr benytter skjellsandbankene til parringsplasser og ved skallskifte, i tillegg til at de finner mat her. Denne sanden - som i stor grad består av knuste og delvis nedbrutte kalkskall fra skjell og andre marine organismer - regnes som en ikke-fornybar ressurs i et menneskelig tidsperspektiv. Vi er bekymret for hvordan utslipp fra oppdrettslokaliteten vil påvirke naturtypen. I KU utarbeidet av asplan viak er ikke den viktige naturtypen skjellsand nevnt i forbindelse med Repvåg. Naturtypen nevnes i KU under kulepunkt naturmangfold til lokalitet Indre Vannfjorden der lokaliteten får konsekvens «middels negativ».

Tidligere problemer med røkting av anlegget på Jernøya vil trolig videreføres til den nye lokaliteten Langstranda. Jernøya har i flere omganger stått uten tilsyn på grunn av dravis i området. Konsekvenser av brudd på netting og andre skader på merdene vil under slike omstendigheter ta lang tid å rette opp. Hvilke krav stilles av Nordkapp kommune for å unngå problemer med røkting og kontroll av lokaliteten?



Oppdrett og gytefelt i Nordkapp kommune

Vi registrerer at kommunen ønsker å legge til rette for oppdrettsnæringen, men samtidig sikre at det ikke går utover fiskeri og andre interesser i sjøen. Vi stiller oss derfor undrende til hvorfor lokaliteter i

³ <https://fnf-nett.no/finnmark/wp-content/uploads/sites/19/2022/04/Innspill-til-soknad-om-dispensasjon-for-torskeoppdrett.pdf>

direkte konflikt med gyte og oppvekstområder for fisk ikke blir vurdert med «stor eller svært stor negativ konsekvens». Dersom lokalt viktige gyte- og oppvekstfelt forringes vil dette ha en negativ konsekvens for regenerering av fiskestammen, som igjen vil kunne begrense fiskeri på sikt. Disse lokalitetene er i konflikt med viktige gyte-, og/eller oppvekstfelt for torsk, hyse og rognkjeks: Langstranda, Skjåholmen, Båtmola, Laholmen, Sarnes og Vannfjorden. Disse lokalitetene er i direkte konflikt med fiskeri: Lille Tamsøya og Vannfjorden.

I tillegg til kartlagt kommersielt fiskeri vil mange av lokalitetene være i direkte konflikt med fritidsfiskere og sjølaksefiske. Det finnes også fiskeriaktivitet i områder som ikke inngår i kartgrunnlaget. Dette må utredde undersøke i samtale med lokalbefolkning og kystfiskeflåten.

Oppdrett generelt

Vi stiller oss kritisk til hvordan oppdrettsnæringen planlegger å vokse ved bruk av den samme teknologien som i dag fører til uakseptable miljøkonsekvenser. Selv om Vest-Finnmark (P12) og sjøarealet til Nordkapp kommune i forskrift om produksjonsvekst i oppdrettsnæringa ble gitt grønt trafikklys, mener vi at dette ikke gjenspeiler det reelle trusselbildet. Et betydelig antall rømninger, lus, spredning av patogen som ILA-virus og påvirkning av pukcellaks setter vill anadrom fisk i fare. I tillegg er trafikklysordningen – som altså kun viser til påvirkning av lakselus på villaks – etter vårt syn et miljømessig uforvarlig verktøy så lenge den truede sjøørreten⁴ og andre viktige miljøparametere som sjørøye m.m. ennå ikke er inkludert i ordningen. Det er i seg selv en praksis som utfordrer naturmangfoldlovens prinsipper i større grad enn forsvarlig. Nærings- og fiskeridepartement har i 2019 bedt ekspertgruppa for trafikklyssystemet å vurdere påvirkningen av lakselus på nettopp sjørørret, hvorpå ekspertgruppa foreslår å bruke tappt marint leveområde som indikator⁵. Slik forholdene er for sjørørret vil en implementering av dette som trafikklysindikator med høy sannsynlighet føre til at flere produksjonsområder gis rødt lys med påfølgende store konsekvenser for næringen. Vi mener det ikke er hensiktsmessig – verken for næringen eller miljøet - at næringen vokser ytterligere før denne miljøindikatoren implementeres og nye vurderinger kan gjøres. Paradoksalt nok er dette også i henhold til forskriften som altså departementet selv har vedtatt. I §8 i forskrift om produksjonsområder for akvakultur (..) heter det at «påvirkning av lakselus på laksefisk er miljøindikator» og følgelig burde sjørørret (og sjørøye) vært en like sentral del av trafikklysordningen.

Fra et miljøfaglig ståsted vil det altså være vanskelig å kunne tilråde nyetablering av akvakultur gitt dagens situasjon. Dette både iht. naturmangfoldloven §§ 8 til 12 og iht. produksjonsområdeforskriftens formålsparagraf⁶ som peker på lønnsomhet innenfor rammene av «en miljømessig bærekraftig utvikling».

Både Naturvernforbundet og NJFF har i lengre tid pekt på at det må stilles krav om at anleggene er lukkede og utslippsfrie før næringen eventuelt kan vokse. Konflikter med akvakultur er nå den største trusselen vi har mot villaks og sjørørret, og det er kun gjennom offensive politiske virkemidler at næringen omstiller seg til en mer miljøvennlig produksjonsform. Det understøttes av Miljødirektoratet som peker på at alle miljøpåvirkninger må vurderes om man ønsker en bærekraftig vekst⁷. Uavhengig av hvilken farge de områdene vi kjenner best (P12 og P13) er gitt, er det et

⁴ <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2629316>

⁵ https://www.regjeringen.no/contentassets/68986c2c2d6d4443b5a057718317a210/appendiks_x_sjoorret.pdf

⁶ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-01-16-61#KAPITTEL_1

⁷

<https://www.regjeringen.no/contentassets/93a437604b4e4858b638180902085b62/miljodirektoratet.pdf?uid=>

uomtvistelig faktum at både villaks-, sjøørret-, og sjørøyebestandene sliter i Finnmark, og situasjonen kan umulig bli bedre av flere åpne merder i relativ nærhet til lakseførende vassdrag.

Laksenæringens historikk med bekjempelse av lakselus er heller ikke spesielt tillitsvekkende. I 2019 så vi det høyeste antall lokaliteter over lusegrensen på fem år (61 lokaliteter)⁸, og tidlig i 2020 meldte veterinærinstituttet om resistent lakselus langs hele kysten⁹. Bruken av medikamentelle og ikke medikamentelle avlusninger har økt og forbruket av rensefisk er både høyt og under lupen av dyrevelferdshensyn. Termisk behandling kan også komme til å bli faset ut som følge av dyrevelferdshensyn¹⁰. Det er derfor mye som tyder på at utfordringene med lakselus ikke blir færre, og det blir heller ikke enklere å løse disse utfordringene samtidig som stadig flere åpne anlegg etableres.

Friluftsliv og kultur

Nordkapp kommune har en svært rik tradisjon med fiskeri og matauk som en del av friluftsliv og kultur hos befolkningen. Dette er også aktiviteter som er en del av den nordnorske kulturen, identitet og bolyst for den enkelte innbygger er tilgang på sjø og hav, fiske, rekreasjon og båtliv. Dessverre ser vi at arealene for fritidsfiske blir stadig færre og at rekreasjonsverdien går ned i takt med at det kommer stadig flere oppdrettsanlegg i fjordene. Vi mener akvakultur ikke må gå på bekostning av tradisjonell fangst og utnyttelse av ressursene i havet, og at de foreslåtte lokalitetene vil utgjøre en betydelig trussel. Dette skyldes ikke bare arealbeslaget i seg selv, men også konsekvensene for fiskebestandene rundt. Spredning av lusegift til villfisk er blant annet omtalt som en stor bekymring¹¹.

Oppdrettsanlegg har en rekke negative konsekvenser for fritidsfiske, for eksempel har det blitt vanlig at såkalt «pelletssei». Dette er forsprenget villlevende fisk som ikke oppleves positivt og man kan ikke være sikker på om foret inneholder for eksempel medisiner. Mange melder også at kvaliteten ikke oppleves god.

Som eksempel har Laholmen benyttet medikamenter mot lakselus fem ganger siden 2020. Stoffene Azamethiphos og Deltamethrin har vært brukt i badebehandling. Emamectin benzoat har vært benyttet i fôrbehandling tre ganger. Siden emamectin er ment å skulle ta knekken på lakselus, som er et krepsdyr (underrekke: Crustacea), er det ikke overraskende at stoffet er giftig også for andre krepsdyr. Mest sårbar er Mysisidopsis bahia (rekebarn). *Akvakulturdriftsforskriften, § 15 a, der det står: «Kitinsyntesehemmere gitt gjennom fôret kan ikke brukes på samme lokalitet før det er gått minst 6 måneder fra siste behandling. Dette gjelder uansett hvilken kitinsyntesehemmer som er*

⁸ <https://www.intrafish.no/nyheter/ekspertene-om-lusearet-2019-oppblomstringen-i-juli-kom-som-lyn-fra-klar-himmel/2-1-741326>

⁹ <https://www.intrafish.no/nyheter/veterinarinstituttet-melder-om-resistent-lakselus-langs-hele-kysten/2-1-741446>

¹⁰ <https://ilaks.no/sentral-kilde-til-darlig-fiskevelferd-men-mattilsynet-vil-ikke-forby-bruken-av-termisk-lusebehandling/>

¹¹ <https://naturvernforbundet.no/magasinet-natur-miljo/forer-villfisk-med-lusegift-og-medisiner/>

benyttet. *Kitinsyntesehemmere kan ikke brukes på lokaliteter nærmere enn 1000 meter fra rekefelt jf. de felt som til enhver tid vises i Fiskeridirektoratets nettbaserte kartverktøy....».*¹²¹³

Vannfjorden har 8 behandlinger siden 2020.

Lakselus

Lakselus pr fisk telles og rapporteres ukentlig til Mattilsynet for alle lokaliteter som driver med laksefisk i sjø. Innrapportert sjøtemperatur er også med i utvalget.

Fiskeysykdom

Lokaliteter som har påvist eller mistanke om meldepliktige fiskeysykdommer, dvs pankreassykdom (PD) og infeksjons lakseanemi (ILA).

Tiltak mot lus

Medikamentell behandling, mekanisk fjerning og utsett av rensefisk er tiltak mot lakselus, og det rapporteres ukentlig til Mattilsynet.

Om datasettet

Mekanisk fjerning er tiltak mot lakselus, og rapporteres ukentlig til Mattilsynet. Medikamentell behandling er tiltak mot lakselus, og rapporteres ukentlig til Mattilsynet. Rensefisk er tiltak mot lakselus, og det ble fram til 18 april 2018 rapportert ukentlig til Mattilsynet. Fra 19. april 2018 tilbys ikke rensefisk data på grunn av overgang til ny rapportering.

Velg lokalitet

Alle lokaliteter med laksefisk

En lokalitet

Vannfjorden

Forhåndsvisning

Uke	År	Lokalitetsnummer	Lokalitetsnavn	Tiltak	Type behandling	Virkestoff	ArtsId	Rensefisk	Antall
41	2022	38857	Vannfjorden	medikamentell	badebehandling	Azamethiphos			del
23	2022	38857	Vannfjorden	medikamentell	badebehandling	Annet virkestoff			del
22	2022	38857	Vannfjorden	medikamentell	badebehandling	Annet virkestoff			del
48	2021	38857	Vannfjorden	medikamentell	badebehandling	Azamethiphos			del
48	2021	38857	Vannfjorden	mekanisk fjerning					del
38	2021	38857	Vannfjorden	medikamentell	fôrbehandling	Emamectin benzoat			h
37	2021	38857	Vannfjorden	medikamentell	fôrbehandling	Emamectin benzoat			h
22	2020	38857	Vannfjorden	medikamentell	badebehandling	Azamethiphos			del

Totalt antall rader: 12

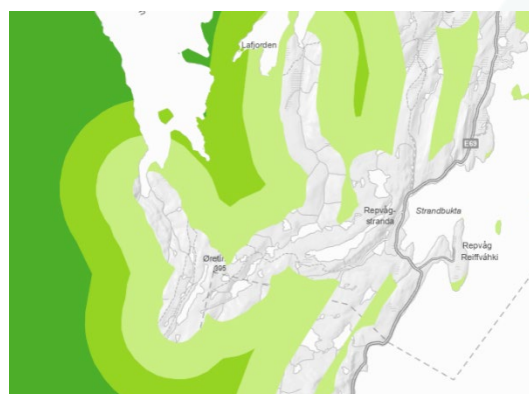
Vi går ikke ytterligere inn på denne problematikken, men henviser til vedtak gjort i Tromsøregionen.

Energi kap. 4.6.

Vi legger merke til at Nordkapp kommune ønsker etablering av vindkraft.

«Kommunens politikere har signalisert at kommunen ønsker å jobbe aktivt for etablering av vindmøller innen kommunen. Administrasjonen har utredet temaet gjennom rapporten «Turbine or not turbine» i 2018. Her anbefales det å jobbe videre med vindmølleetablering i kommunen og som første prioritet foreslås området ved Ørretvannet/Reinelva ved Repvåg. Dette området er allerede berørt av kraftutbygging, har nærhet til infrastruktur, gode vindressurser, godt terreng og begrensede problemer med ising.»

Det stemmer at arealet er påvirket av inngrep i form av vannmagasin og enkel infrastruktur tilhørende dette. Det som ikke nevnes i denne revisjonen er at vindturbinenes plassering høyst sannsynlig vil bli plassert på høydedrag i områder. Disse høydedragene er ikke tidligere berørt av inngrep, selv om de ligger nært eksisterende infrastruktur. Det er heller ikke slik at vannkraftmagasiner og vindkraftturbiner representerer den samme påvirkningen på artsmangfold, natur og friluftsliv. Blant arter som finnes i området og som vil bli negativt påvirket av vindturbiner er den sterkt truede fuglen lappspurv.



12

https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/akvakultur/klagevedtak_om_akvakultur/2016181800.38909/binary/2016-181800

13 <https://www.nrk.no/trondelag/fiskere-har-solgt-torsk-som-er-full-av-lakselusmiddel--vet-ikke-om-det-er-farlig-1.14742706>

Gjennom erfaring fra andre vindkraftutbygginger på land frykter vi at konsekvensutredning her ikke vil være nøytral og at natur og friluftsinnteressene vil bli tilsidesatt. Det er tiltakshaver som bestiller konsekvensutredning og dermed forsvinner objektiviteten. En uomtvistelig erfaring fra vindkraftanlegg i Agder, Trøndelag og Innlandet er at utbygger gir lovnader rundt omfanget overfor befolkning og grunneiere som virker mer overkommelig enn hva sluttresultatet blir. Det være seg det totale naturinngrepet, synlighet, lydsjenanse, påvirkning av naturmangfold, iskast fra turbinblader, mikroplast fra turbinblader og arbeid med vedlikehold. Ofte blir bygdesamfunn splittet og attraksjonsverdien av kommunen for tilflyttere og besøkende påvirkes vesentlig.

Nedbygging og oppstyking av naturen er en alvorlig trussel mot biologisk mangfold og tap av naturverdier. Det er en utbredt oppfatning at slike inngrep samlet sett kan være en like stor trussel som klimaendringene. Tapt biologisk mangfold kan aldri repareres og inngrepene av et vindindustriområde er irreversibelt.

Dette er temaer FNF Finnmark ber Nordkapp kommune om å vurdere nøye.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen
Koordinator
FNF Finnmark